

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عام و خاص

(ترجمه)

برادرگرامی! بعد از تقدیم سلام درمورد تعادل و ترجیح دادن کدام نص معین را دریافت نکردم که در آن ذکر شده باشد که ظنی عام ترک می شود و به قطعی خاص عمل می شود؛ ولی به الفاظ متقارب المعنی وارد شده است؛ مثل اگر عام و خاص در قوت مساوی نباشند، یکی آن قطعی و دیگری آن ظنی باشد، قطعی ترجیح داده شده به آن عمل می شود و ظنی ترک شده به آن عمل نمی شود، برابر است که هر دو عام باشد یا خاص و یا گرچند که قطعی خاص باشد و ظنی عام. این درست است که عمل به خاص بدون در نظر گرفتن عام در تمام حالات است. اگر عام ظنی و خاص قطعی بوده، یا عام قطعی و خاص ظنی باشد، در صورت تعارض بین عام و خاص در تمام حالات به خاص عمل می شود، اگرچند که عام قطعی و خاص ظنی هم باشد. در متن کتاب هم آمده بود که اگر قطعی عام باشد و ظنی خاص، به ظنی عمل می شود نه به قطعی. اگر نص عام و نص خاص وجود داشته باشد، فیصله به خاص می شود. بدون شک سنت عام کتاب را خاص ساخته است و کتاب عموم سنت را خاص می سازد و عام کتاب می گردد و عام سنت، سنت را خاص می سازد و عمل به خاص در تمام حالات مدنظر گرفته می شود؛ پس مشکل در کجاست؟ اما گفته شما مبنی بر این که عموم سنت به دره زانی وارد شده است و قرآن سنگسار شخص متأهل را خاص ساخته است. این مسئله از باب عموم و خصوص است که به هردوی آن عمل کرده می شود. این قول شما را دچار اشتباه نموده است...

در یک مسئله به هردوی آن عمل نمی شود. به خاص عمل می شود و عام متروک می گردد. در صورتی به عام عمل می شود که به یک جزء ارتباط داشته باشد. مثل قول الله سبحانه و تعالی:

﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ﴾ [نور: 2]

ترجمه: هر یک از زن و مرد زناکار را صد تازیانه بزنید.

رسول الله صلی الله علیه و سلم مرد متأهل را که قطعی عام بود، عملاً رجم و سنگسار نمودند، ظنی خاص این که اگر مرد متأهل آورده شود که زنا کرده باشد، آیا به هردوی آن عمل می کنی؟ نخیر عمل به خاص ظنی کرده شده که آن مربوط به متأهل می باشد. در این جا رجم می باشد، نه دره و عام که در مورد غیرمتأهل است، حکم آن دره می باشد.

هم چنان در صلح حدیبیه بخاری از براء روایت می نماید که پیامبر صلی الله علیه و سلم فرمود:

«أَنْ لَا يَأْتِيَكِ أَحَدٌ مِّنَّا وَإِنْ كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتَهُ»

ترجمه: یکی از ما که در دین توست، اگر نزدت آمد باید برگردانیده شود.

این حدیث عام ظنی است در مورد مرد و زن و الله تعالی در آیت دیگری می فرماید:

﴿... فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ﴾ [ممتحنه: 10]

ترجمه: ... هرگاه آنان را مؤمن یافتید، آنها را بسوی کفار بازنگردانید.

آیت فوق خاص قطعی است در مورد زنان. اگرزنی از مکه به مدینه می آمد، آیا به هردوی آن عمل می کردیم؟ نخیر به خاص قطعی که مربوط زن می شد، عمل می کردیم و عام باقی می ماند؛ یعنی ارجاع زنان مربوط مردان می شد. این گونه عمل در یک مسئله خاص است نه عام.

سلام هایم را پذیرا شوید.

مترجم: بدرالدین "حسینی"

25/4/2004